

# arkivrapport

## Södra Husby 5:36, Trosa-Vagnhärad socken, Trosa kommun, Södermanlands län. Arkeologisk utredning.

Lars Norberg

### Sammanfattning

Sörmlands Arkeologi AB har mellan 2018-01-29 och 2018-01-31 utfört en arkeologisk utredning inom Södra Husby 5:36. Utredningen utfördes eftersom Trosa kommun avser att upprätta en detaljplan inom den berörda fastigheten. Området, som utgör en del av den så kallade Mölnaängen, är beläget i de västra delarna av Vagnhärad, söder om Trosaån. Den närmast flacka ytan brukas idag som jordbruksmark och är belägen drygt 10 meter över havet. Sydost om utredningsområdet finns ett bergsparti med registrerade fornlämningar i form av ett krönliggande röse och ett par stensättningar (Trosa-Vagnhärad 85:1, 86:1 & 148:1).

Sammanlagt öppnades 27 sökschakt inom valda delar av utredningsområdet. I de sydöstra delarna framkom boplatzanläggningar i form av två härdar och en nedgrävning (objekt 1). I en av härdarna påträffades förhistorisk keramik. I omkringliggande schakt noterades även spridda förekomster i av skärvig/skörbränd sten. I övriga schakt framkom inget av arkeologiskt intresse.

### Inledning

I enlighet med länsstyrelsens beslut (1st dnr 431-7134-2017) har Sörmlands Arkeologi AB utfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Södra Husby 5:36, Trosa-Vagnhärad socken, Trosa kommun i Södermanlands län (bilaga 1, 2 & 3). Fältarbetet genomfördes mellan 2018-01-29 och 2018-01-31.

Den arkeologiska utredningen utfördes med anledning av att Trosa kommun avser att upprätta en detaljplan inom den berörda fastigheten. Området uppgick till en yta om cirka 7,5 hektar.

Området, som utgör en del av den så kallade Mölnaängen, är beläget inom de västra delarna av Vagnhärad, söder om Trosaån. Den mer eller mindre flacka ytan brukas idag som jordbruksmark och är belägen drygt 10 meter över havet. Sydost om utredningsområdet finns ett bergsparti med registrerade fornlämningar i form av ett krönliggande röse och ett par stensättningar (Trosa-Vagnhärad 85:1, 86:1 & 148:1).

Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Lars Norberg. I fält deltog även Ingeborg Svensson. Båda är verksamma som arkeologer på Sörmlands Arkeologi AB.



## Syfte & målsättning

Syftet med utredningen var att fastställa om det fanns tidigare okända fornlämningar inom det aktuella området samt att så långt möjligt beskriva dessa. Vidare skulle den antikvariska statusen fastställas för påträffade lämningar. Resultatet från utredningen ska fungera som ett underlag för länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet samt utgöra ett underlag för kommunens fortsatta planering.

## Genomförande

Enligt länsstyrelsens kravspecifikation skulle utredningen endast omfatta utredningsgrävning. Inom planområdet grävdes därför 27 sökschakt med grävmaskin inom lämpliga lägen. Schakten, som var mellan 12-28 meter långa, cirka 1,0-3,4 meter breda och mellan 0,20-0,40 meter djupa, grävdes skiktvis ned till orörd marknivå och rensades kontinuerligt för hand av arkeolog (bilaga 7). Syftet med sökschaktningen var att utreda om det fanns fornlämningar ej synliga ovan mark inom utredningsområdet. Påträffades anläggningar rensades fram och dokumenterades i plan (bilaga 4, 5 & 6) och påträffade fynd återfördes till fyndplatsen. Därefter täcktes anläggningarna med markduk.

Samtliga schakt lades igen i anslutning till fältarbetets avslutande. Sökschakt och påträffade anläggningar dokumenterades med RTK-GPS samt beskrevs i text. Fotodokumentation utfördes genomgående under fältarbetes gång (bilaga 8).

## Resultat

Inom utredningsområdet noterades smärre topografiska variationer i form av små flacka förhöjningar i markytan belägna i norr, sydväst och sydost. De centrala delarna var låglänta och i det lägst belägna södra hörnet av utredningsområdet var marken något vattensjuk. Med utgångspunkt i topografin koncentrerades merparten av utredningsschakten till de flacka förhöjningarna (bilaga 3).

### Resultattabell

Objekt nr	Lämningstyp	Schakt	Status	Åtgärdsförslag
1	Boplats	S14-16, S18	Fornlämning	Undviks/Arkeologisk förundersökning

Inom objekt 1 framkom boplatsanläggningar i schakt 14 och 16 i form av två härdar (A1 & A2) och en nedgrävning (A3). I en av härdarna (A2) påträffades förhistorisk keramik (F1). Keramiken var tillverkad av ett rödbrunt poröst gods, magrat med kvartskorn, samt hade en struken utsida (ca 3 x 1,5 x 0,5 m st). I schakten fanns även spridda förekomster av skärvig/skörbränd sten.

Även i schakt 15 och 18 noterades spridda förekomster av skärvig/skörbränd sten. De identifierade boplatsanläggningarna samt förekomsten av skärvig/skörbränd sten har utgjort utgångspunkten för fornlämningens föreslagna utbredning. I övrigt schakt noterades inget av arkeologiskt intresse.

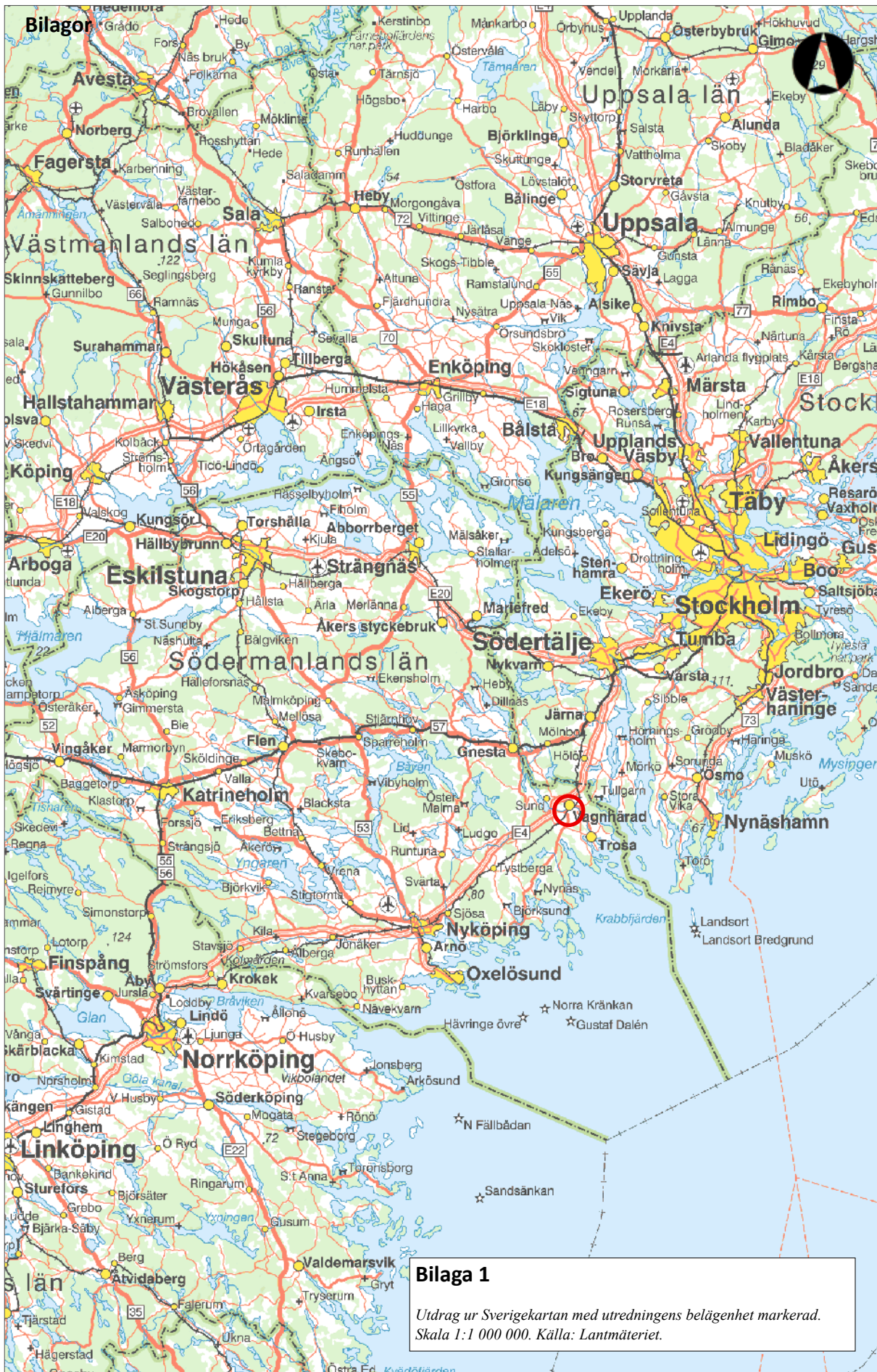
## **Bilagor**

- Bilaga 1. Utdrag ur Sverigekartan med utredningens belägenhet markerad. Skala 1:1 000 000.
- Bilaga 2. Utdrag ur Terrängkartan med utredningens belägenhet markerad. Skala 1:50 000.
- Bilaga 3. Utdrag ur Fastighetskartan med uttag från FMIS (180127) och utredningsområdet markerat. Skala 1:4 000.
- Bilaga 4. Objekt- & anläggningsbeskrivningar
- Bilaga 5. Planritning över schakt 14 med påträffad anläggning (A1). Skala 1:100.
- Bilaga 6. Planritning över schakt 16 med påträffade anläggningar (A2 & A3). Skala 1:100.
- Bilaga 7. Schakttabell
- Bilaga 8. Fotodokumentation

## **Administrativa uppgifter**

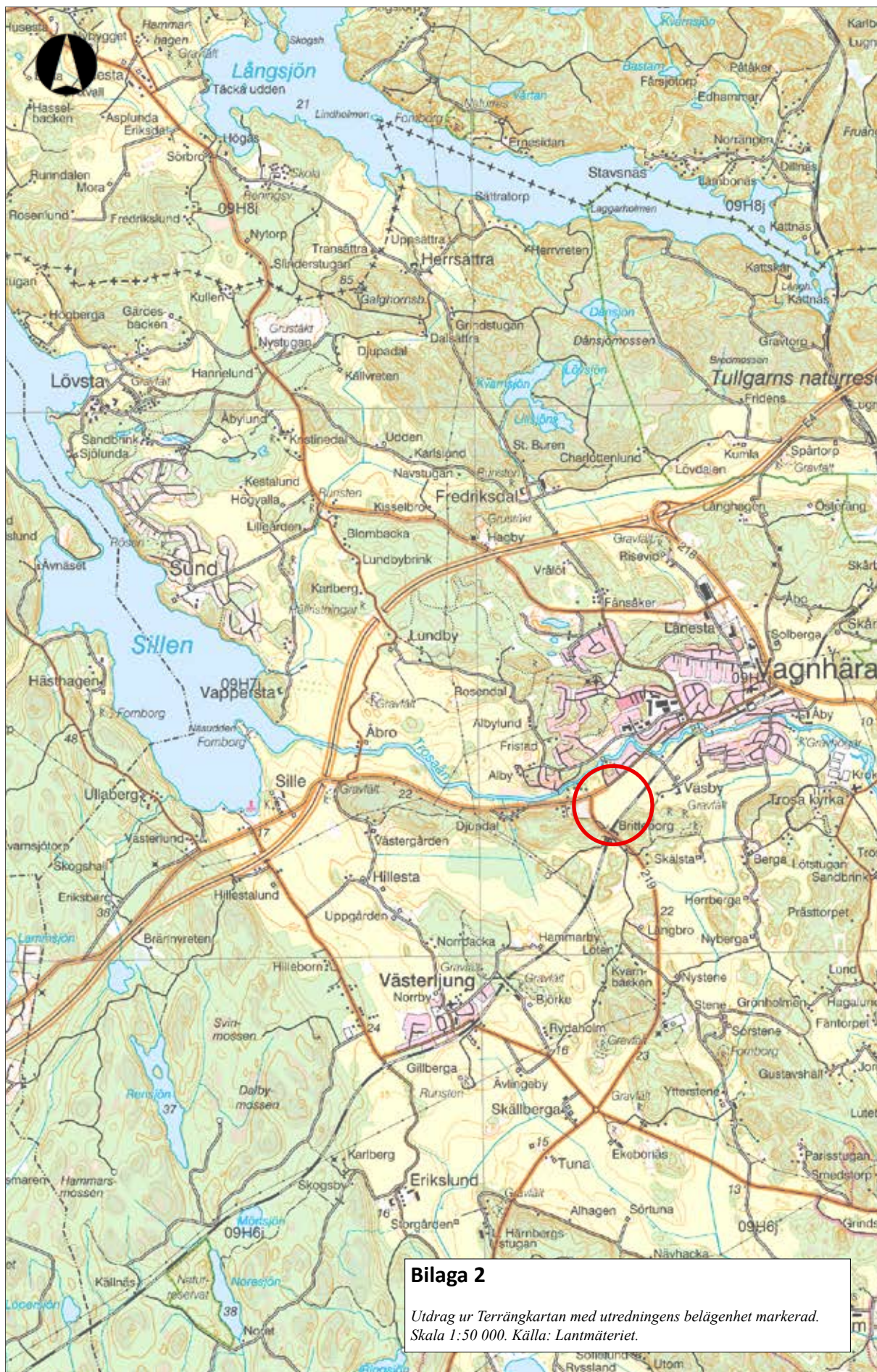
Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 1729  
Länsstyrelsens dnr: 431-7134-2017  
Tid för undersökningen: 2018-01-29 - 2018-01-31  
Personal: Lars Norberg & Ingeborg Svensson  
Belägenhet: N (X) 6535581,38 E (Y) 642463,78  
Koordinatsystem: SWEREF 99TM  
Höjdsystem: RH 2000

Inga fynd tillvaratogs i samband med åtgärden. Inget analogt dokumentationsmaterial utöver rapporten föreligger. Digital dokumentation förvaras hos Sörmlands Arkeologi AB i väntan på meddelande från ATA angående rutiner för leverans av digitalt material.

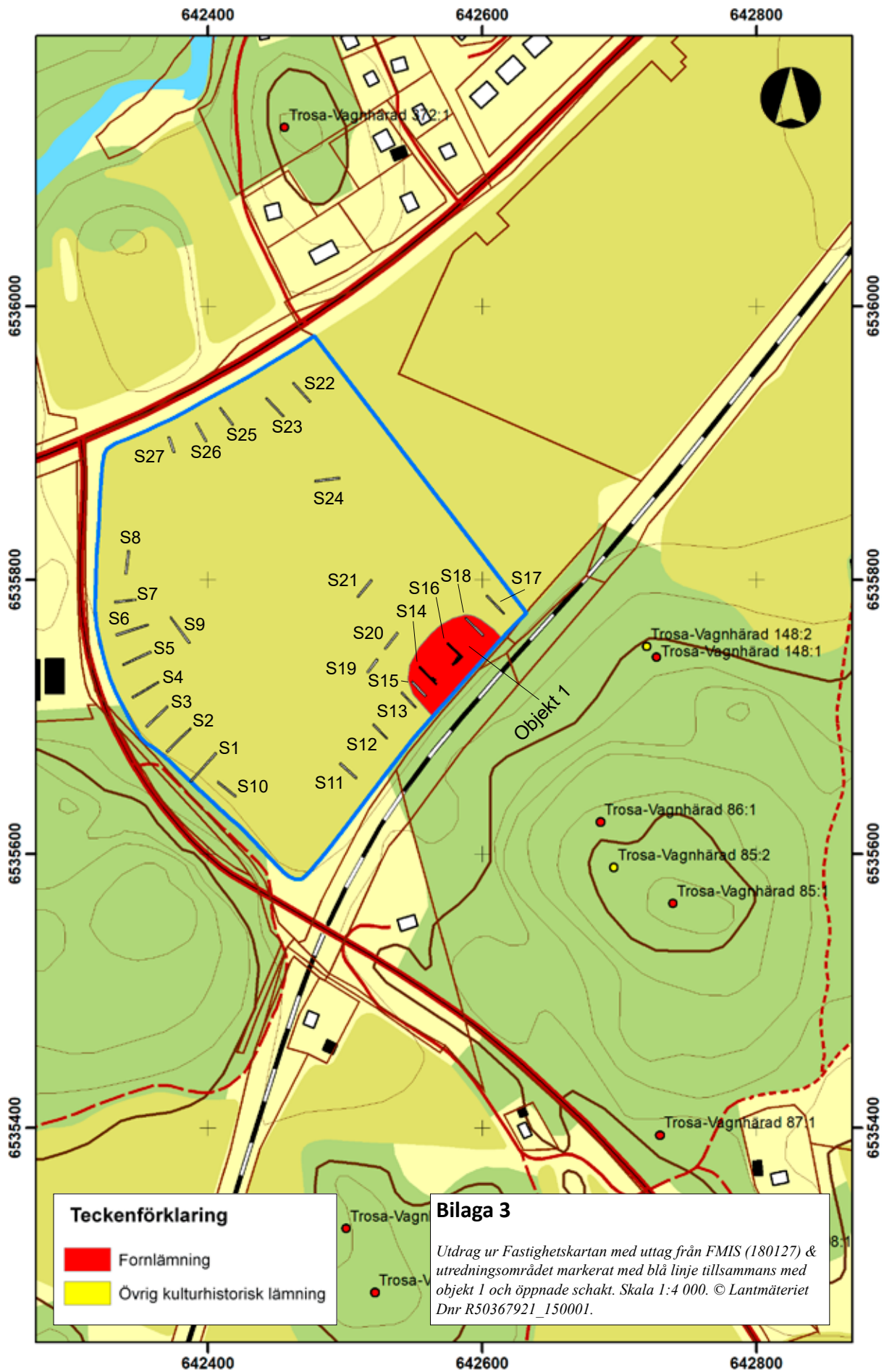


**Bilaga 1**

*Utdrag ur Sverigekartan med utredningens belägenhet markerad. Skala 1:1 000 000. Källa: Lantmäteriet.*



**Bilaga 2**  
 Utdrag ur Terrängkartan med utredningens belägenhet markerad.  
 Skala 1:50 000. Källa: Lantmäteriet.



## **Bilaga 4. Objekt- & anläggningsbeskrivningar**

### **Objektsbeskrivning**

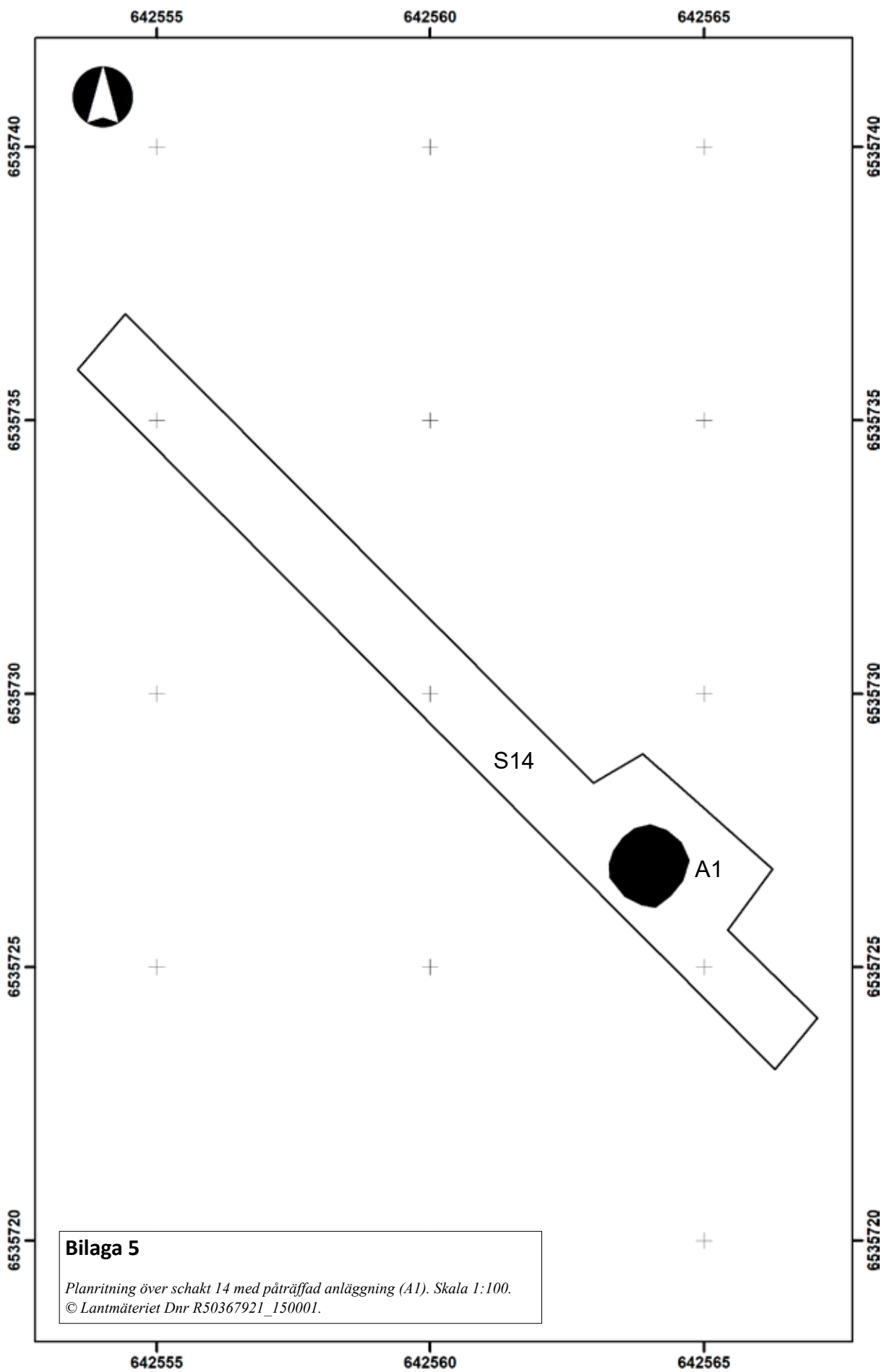
Objekt 1. Boplats, ca 76 x 40 m st (NO-SV), ca 10-12 möh. Orienterad mot NV och belägen inom svag förhöjning i åkermark. Inom området påträffades vid sökschaktning boplatsanläggningar i form av två härdar (A1 & A2) och en nedgrävning (A3). I en av härdarna (A2) påträffades förhistorisk keramik (F1). Keramiken var tillverkad av ett rödbrunt, poröst gods magrat med kvartskorn, samt hade en struken utsida. I schakten fanns spridda förekomster av skärvig/skörbränd sten (S14 & S16). Även i de omkringliggande schakten (S15 & S18) noterades spridda förekomster av skärvig/skörbränd sten. Fornlämning.

### **Anläggningsbeskrivningar**

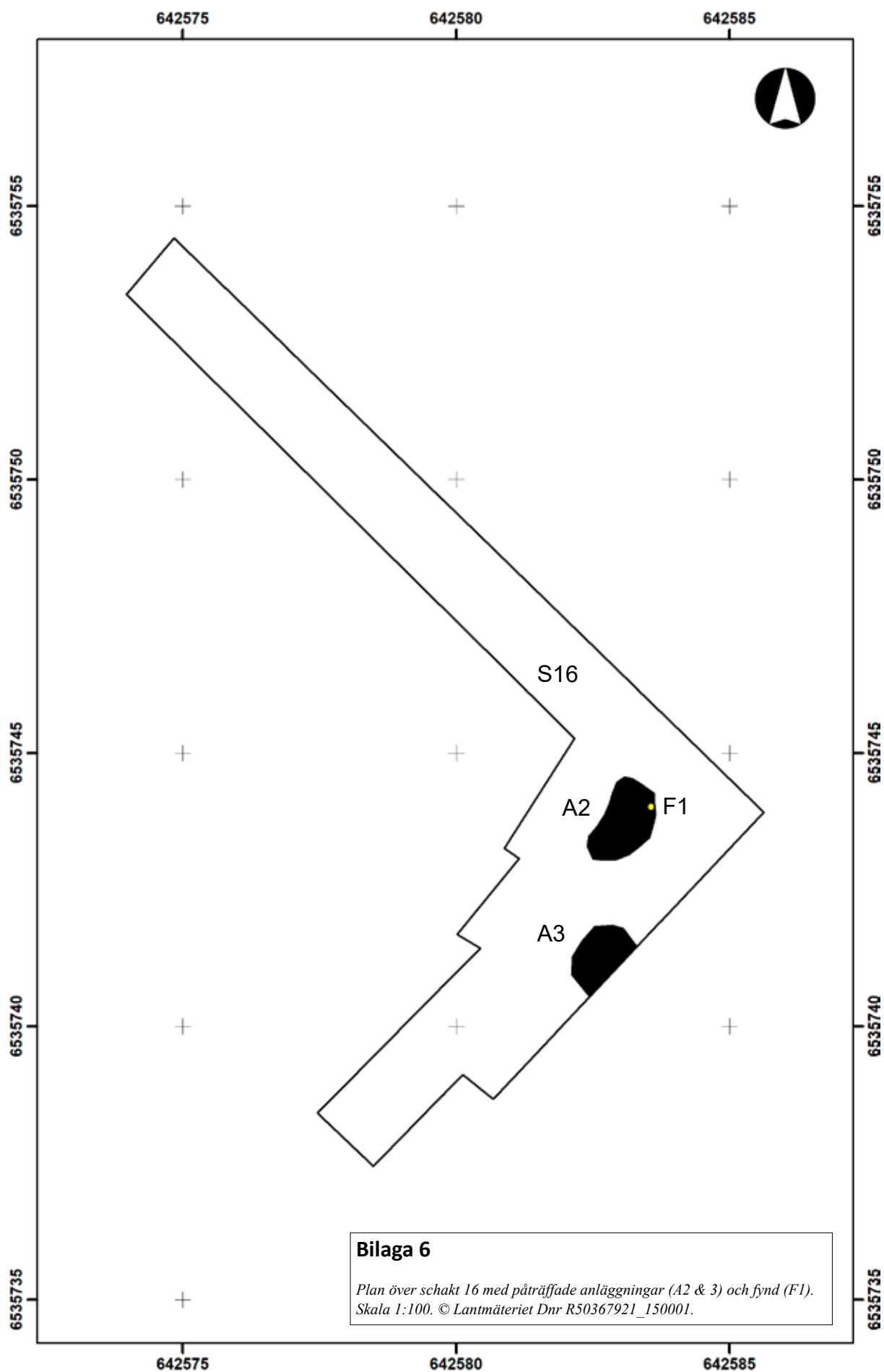
A1, härd 1,50 x 1,50 m st (N-S). Rundad form i plan. Fyllning av brunsvart lera med ställvisa sotfläckar samt spridda kolbitar. Mot kanterna en synlig kollins samt ställvis rödbränd lera. I ytan rikliga mängder rundad, skärvig och skörbränd sten, ca 0,05-0,20 m st. Nedgrävd i grågul lera (undergrund).

A2, härd 1,60 x 0,95 m st (NO-SV). Oval form i plan (njurformad). Fyllning av svartgrå sotig lera. Ställvisa förekomster av bränd lera och keramik. En keramikskärva var ca 3 x 1,5 x 0,5 m st. Rödbrun färg, porös och magrad med kvartskorn, samt struken utsida (F1). I ytan spridda kolbitar samt rikliga mängder, skärvig och skörbränd sten, ca 0,05-0,10 m st. Nedgrävd i grågul lera (undergrund).

A3, nedgrävning 1,30 x 0,80 m st (NO-SV). Belägen drygt en meter SSV om A2 och sträcker sig söder om schaktets begränsning. Rundad form i plan med något diffus avgränsning. Fyllning av gråbrun lera med i ytan spridda kolpartiklar. Nedgrävd i grågul lera (undergrund).







## Bilaga 7. Schakttabell

Schakt	Storlek (m)	Djup (m)	Anl./fynd	Terräng/Lagerföljd
S1	28 x 1,0	0,25-0,30	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, cirka 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. Enstaka tegelflis och ett kritpipsskaft. I botten grågul lera (undergrund).
S2	24 x 1,0	0,20-0,25	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. Enstaka tegelflis. I botten grågul lera (undergrund).
S3	21 x 1,0	0,25-0,35	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. Enstaka tegelflis, del av äldre pilsnerflaska. I botten grågul lera (undergrund).
S4	22 x 1,0	0,25-0,35	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S5	23 x 1,0	0,25-0,35	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S6	25 x 1,0	0,25-0,30	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S7	16 x 1,0	0,25-0,30	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. Tegelflis och järnskrot. I botten grågul lera (undergrund).
S8	18 x 1,0	0,25-0,35	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. Enstaka rundade stenar, ca 0,2-0,3 m st. I botten grågul lera (undergrund).
S9	23 x 1,0	0,25-0,35	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S10	17 x 1,0	0,25-0,40	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,20-0,30 m tj, gråbrun lera. Enstaka tegelflis. I botten grågul lera (undergrund).
S11	16 x 1,0	0,20-0,30	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund). Något vattensjukt område.
S12	14 x 1,0	0,20-0,35	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund). Något vattensjukt område.
S13	15 x 1,0	0,25-0,35	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,25-0,30 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S14	18 x 1,0- 2,5	0,25-0,35	A1	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,25-0,30, m tj. gråbrun lera. Enstaka förekomster av skörbränd/skärvig sten. I botten grågul lera (undergrund).
S15	14 x 1,0	0,25-0,35	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,25-0,30 m tj, gråbrun lera. Enstaka förekomster av skörbränd/skärvig sten. I botten grågul lera (undergrund).
S16	24 x 1,0-3,4	0,30-0,35	A2 & A3 F1	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,25-0,30 m tj, gråbrun lera. I södra schaktkanten, koncentration av skörbrända stenar, 0,05 m st. I övrigt spridda förekomster av skörbränd/skärvig sten. I botten grågul lera (undergrund).
S17	18 x 1,0	0,25-0,35	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,25-0,30 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S18	18 x 1,0	0,30-0,40	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,25-0,30 m tj, gråbrun lera. Enstaka förekomster av skörbränd/skärvig sten. I botten grågul lera (undergrund).

S19	12 x 1,0	0,25-0,30	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S20	15 x 1,0	0,25-0,30	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S21	16 x 1,0	0,25-0,40	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S22	19 x 1,0	0,30-0,35	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S23	23 x 1,0	0,35-0,40	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,20-0,25 m tj, gråbrun lera. Enstaka stenar, ca 0,05 m st. I botten grågul lera (undergrund).
S24	23 x 1,0	0,25-0,30	-	Flack åkermark. Ploggång, 0,20-0,30 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).
S25	15 x 1,0	0,35-0,40	-	Flack svacka i åkermark. Ploggång, 0,20-0,30 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund). Något vattensjukt område.
S26	15 x 1,0	0,30-0,45	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,20-0,35 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund) samt markfast sten, ca 0,4 x 0,5 m st.
S27	23 x 1,0	0,30-0,35	-	Svag förhöjning i åkermark. Ploggång, 0,20-0,30 m tj, gråbrun lera. I botten grågul lera (undergrund).

## Bilaga 8. Fotodokumentation



*Schakt 17 öppnas av Ingeborg Svensson. Bilden är tagen mot nordost. Foto: Lars Norberg 2018, Sörmlands Arkeologi AB.*



*Objekt 1 fotograferat mot öster. Foto: Lars Norberg 2018, Sörmlands Arkeologi AB.*



*Del av schakt 14 med härden (A1) centralt i bilden. Foto mot sydost. Foto: Lars Norberg 2018, Sörmlands Arkeologi AB.*

*Del av schakt 16 med en hård (A2) i förgrunden & en nedgrävning (A3) i bakgrunden.  
Foto mot sydväst: Lars Norberg 2018,  
Sörmlands Arkeologi AB.*



*Keramik från A2 (F1). Foto: Lars Norberg  
2018, Sörmlands Arkeologi AB.*



*Schakt 23 igenlagt. I bakgrunden öppnar  
Ingeborg Svensson schakt 24. Bilden är  
tagen mot sydsydost. Foto: Lars Norberg  
2018, Sörmlands Arkeologi AB.*